

PRAWO ROLNIKA — ПРАВО РІЛЬНИКА

Organ Związku Zawod. Rolników dla Wojew. Wschodnich
Орган Зв'язку Завод. Рільників для Воев. Вєхідних
WYCHODZI w KAŻDĄ NIEDZIELĘ ВИХОДИТЬ КОЖДОЇ НЕДІЛІ

Prenumerata roczna . . . zł. 10— Prenumerata kwartalna . zł. 2'60
Пренумерата річна . . . зл. 10— Пренум. чвертьрічна . зл. 2 60

Cena jednego egzemplarza 20 gr.
Ціна одного примірника 20 сот.

Adres Redakcji i Administracji:
STANISŁAWÓW, GMACH STAREGO SĄDU,
PLAC TRYNITARSKI. — Telefon Nr. 211.
Адрес Редакції і Адміністрації:
СТАНІСЛАВІВ, ДІМ СТАРОГО СУДА,
ПЛОЦА ТРИНІТАРСЬКА. — Тел. Ч. 211.

Za Kom. Red. Poseł Walerjan Niedźwiecki
За Ком. Ред. Посол Валеріян Недзвецький
Kierownik i Redaktor odpowiedzialny:
Zbigniew Orwicz.
Управитель Редакції і за редакцію відповідає:
Збігнєв Орвич.

Statystyka ludności w Państwie. Статистика насел. в Державі.
Rolnictwo 65%, Przemysł 14%, Różne za- Рільництво 65%, Промисл 14%, Ріжні за-
wody 13%, Handel 8%. води 13%, Торговля 8%.

Panie Prezesie-Pośle!

Dnia 27-go marca 1928 r. staniesz pierwszy raz na sali sejmowej, by jako Wybraniec Narodu spełnić nader ciężki obowiązek obywatelski. Związek Zawodowych Rolników Województwa Stanisławowskiego, na którego czele Ty stoisz, z całą ufnością składa swe losy w Twe niezawodne ręce, wierząc niezłomnie, iż będziesz bronił naszych interesów z taką sumiennością, z jaką dotychczas pracujesz nad rozwojem naszej Organizacji i polepszeniem bytu najszerzych mas rolniczych.

Otworzyła się przed Tobą, Kochany, nasz Prezesie, promienna brama czypu. Idź w nią pewny swych sił, a Bóg Ci dopomoże, zapalając gwiazdę szczęścia!

Пане Предсідателю-После!

Дня 27-го марта 1928 р. увійдеш перший раз до соймової салі, щоби яко Вибранець Нароу сповнити дуже тяжкий горожанський обов'язок. Союз Заводових Рільників Станиславівського Воевідства, на чолі котрого Ти стоїш, з цілим довірем складає свою судьбу в Твої незабудні руки, та вірить сильно, що будеш боронив наших інтересів з такою совістю, з якою до тепер працюєш над розвитком нашої Організації і поліпшенням долі найширших рільничих мас.

Отворилися перед Тобою, Любий наш Предсідателю, сонішні вората діла. Відиди в них певний своїх сил, а Бог допоможе Тобі, запалюючи звізду щастя.

N a c z a s i e.

Imieniny Marszałka Piłsudskiego.

Imieniny Marszałka Józefa Piłsudskiego były tego roku przygotowane w całym kraju z niezwykłą okazałością, a przede wszystkim serdecznością, na jaką zasłużył sobie nasz Wielki Wódz i Kierownik Narodu. Najmniejsza nawet wioska w dniu 19-go marca składała swe miłujące serca w skromnym darze Czcigodnemu Solenizantowi, przez co Państwo całe przybrało wygląd zaitę świąteczny i uroczysty.

Nie będziemy na tem miejscu opisywać przebiegu tak radosnego dla nas dnia, gdyż uczyniły to już dzienniki, lecz ograniczymy się tylko na sprawozdaniu naszym Czytelnikom, jak zachował się Związek Zawodowych Rolników wobec naszego Opiekuna, w dniu Jego Patrona.

Początkowo miała wyjechać do Pana Marszałka, z Województwa Stanisławowskiego, wielka Delegacja Rolników, pod protektoratem p. Wojewody Dr. Morawskiego. Poczyniono już nawet w tym kierunku wszelkie przygotowania, — lecz niestety na wieść, że Marszałek Piłsudski nie będzie wogóle przyjmował żadnych delegacji, hołdownicza ta wycieczka musiała uleść odwleczeniu, ku szczeremu żalowi tak Inicjatorów, jak i Uczestników. Wszyscy bowiem chcieli pokłonić się naszemu Wielkiemu Wodzowi i złożyć Mu w upominku swą miłość wielką, jakoteż szczerę serc oddanie kresowych obywateli, do stóp.

Stąd też w ubiegłą sobotę, z polecenia p. Wojewody Dr. Morawskiego i Prezesa Wojew. Z. Z. R. Posła Walerjana Niedźwieckiego, wyjechała do Warszawy Delegacja złożona tylko z kier. Pow. Z. Z. R. Władysława Niedźwieckiego i red. Zbigniewa Orwicza, która już w niedzielę, dnia 18-go b. m. zjawiła się w Belwederze, aby złożyć Panu Marszałkowi najserdeczniejsze życzenia i upominek w postaci przepięknie oprawnej w skórę i złoczonej teczki z 10-tym numerem „Prawa Rolnika“, specjalnie poświęconym Marszałkowi Piłsudskiemu. Numer ten wydrukowano w ozdobnej i kolorowej szacie. Poza tem wręczono również pięknie oprawną książkę red. Zbigniewa Orwicza z czasów legjonowych, p. t. „Jego Kaprałska Mość“. Delegacja Z. Z. R. była drugą, która po Księciu Radziwille miała sposobność złożyć życzenia naszemu Wielkiemu Wodzowi, wpisując się do księgi pamiątkowej.

Pozatem ozdobne numera „Prawa Rolnika“ otrzymali również z rąk Delegacji pp. Ministrowie: Niezabytowski, Sławoj-Składkowski i Dobrucki, jakoteż

Gen. Dr. Roman Górecki, Pułk. Sławek, Dyr. Świsłalski, Nacz. Suchenek i inni. Zaznaczyć należy, że w Warszawie jest zainteresowanie naszym Związkiem wielkie, co otwiera nam pole do szczerego poparcia ze strony sfer rządowych.

Min. Niezabytowski dla Z. Z. R.

Już w poprzednim numerze „Prawa Rolnika“ doniesiliśmy krótko o tem, że Min. Rolnictwa Niezabytowski przyjął na audjencji Delegację Związku Zawod. Roln. Województwa Stanisławowskiego, w osobach pp. Prezesa Wojew. Posła Walerjana Niedźwieckiego i Kierownika Wojew. Marjana Waltera. Delegacji towarzyszył nasz nieodstępny opiekun p. Wojewoda Dr. Aleksander Morawski, którego nieustająca praca nad rozwojem Z. Z. R. dała już tak piękne rezultaty.

Delegaci nasi szczegółowo przedstawili Panu Ministrowi dotychczasową działalność Zw. Zawod. Roln. na terenie Województwa Stanisławowskiego, sprecyzowali osiągnięte już rezultaty i rozwinęli plany na przyszłość, posługując się tylko faktami i cyframi.

Pan Minister, któremu organizacja nasza znana jest aż nadto dobrze, z niezwykłym zainteresowaniem wysłuchał sprawozdania Delegatów Z. Z. R., wdając się następnie z nimi w długą i szczegółową dyskusję, podczas której nieocenione usługi dla naszej sprawy oddał p. Wojewoda Dr. Morawski, wyjaśniając niejedno ze swego stanowiska urzędowego.

Rezultatem konferencji było to, że p. Minister Niezabytowski, naprawdę fachowy kierownik spraw rolniczych Państwa przy Rządzie, z prawdziwym uznanem wyraził się o zbożnej akcji Z. Z. R., twierdząc iż możemy być pewni Jego najdalej idącej pomocy w każdym kierunku, byle tylko Związek się rozwijał i dopiął wymarzonego celu. Poza tem obiecał p. Minister stanowczo wyasygnować dla Z. Z. R. Wojew. Stanisławowskiego większą subwencję jeszcze przed uchwaleniem nowego budżetu, w którym również o nas nie zapomni.

Sukces naszej Delegacji jest zatem wielki, gdyż opieka Rządu nie pozwoli nam zginąć, ani zboczyć z raz wytkniętej drogi, zas pp. Poseł Niedźwiecki i Kier. Walter mogą być dumni z takiego załatwienia sprawy.

Na tem miejscu niech nam będzie wolno serdecznie podziękować również Panu Wojewodzie Dr. Morawskiemu za tę opiekę, jaką dotychczas otacza Z. Z. R., w imieniu najszerszych rzesz Rolników.

Zebranie Wojewódzkie Z. Z. R.

W nadchodzący piątek, dnia 30-go marca 1928 r. o godzinie 10-ej rano odbędzie się w sali Rady Powiatowej w Stanisławowie, Zebranie wszystkich Prezesów Powiatowych Z. Z. R., oraz po dwu Delegatów.

Na Zebraniu tem będzie obecny również Pan Wojewoda Dr. Aleksander Morawski, który tak bardzo interesuje się i opiekuje naszą akcją, oraz wszyscy panowie Starostowie.

Zbędnym jest chyba nadmienianie, że obecność wszystkich delegowanych i punktualne przybycie, są niezbędne, tembardziej, iż Prezes Wojew. Poseł Walerjan Niedźwiecki refero-

На часі.

Імянини Марш. Пілсудського.

Імянини Маршалка Йосифа Пілсудського були цього року приготовані в цілім краю з незвичайною величавістю, а передовсім сердечністю, на яку заслужив собі наш Великий Вожд і Управитель Народу. Найменче навіть село в день 19-го марта складало свої любячі серця в скромнім дарі Чесному Солінізантови, через що ціла Держава прибрала святочний і урочистий вигляд.

Не будемо на тім місці описувати перебігу так радісного для нас дня, понеже зробили то вже днівники, але обмежимся тільки на справозданню нашим Читачам, як поведився Союз Заводових Рільників перед нашим Опікуном, в день Його Ангела.

Початково мала виїхати до Пана Маршалка, з Станиславівського Воевідства, велика Делегація Рільників, що було щирим бажаннем п. Воеводи Др. Моравського. Пороблено вже в тім напрямі всякі приготування, — но на жаль, на вістку, що Маршалок Пілсудський не буде взагалі приймати ніяких делегацій, поклінна та прогулька мусіла зістати відложена, зі щирим жалем так Ініціаторів, як і Участників. Всі хотіли поклонитися нашому Великому Вождови і зложити Йому в дарі свою велику любов, рівнож відданне щирих сердець кресових горожан, до стіп.

Для того то в минувшу суботу, з припоручення п. Воеводи Др. Моравського і Предсідателя С. З. Р. Посла Валеріяна Недзвецького, виїхала до Варшави Делегація, зложена тільки з Управителя С. З. Р. Владислава Недзвецького і ред. Збігнєва Орвича, котра вже в неділю, дня 18-го с. м. появилася в Бельведері, щоби зложити Панови Маршалкови найсердечніші бажання і вручити дар у формі прегарно оправлену в шкіру і золочену течку з 10-тим числом „Права Рільника“, посвяченім спеціально Маршалкови Пілсудському. То число видруковано в прикрашеній і кольоровій шаті. Позатим рівнож вручено прегарно оправлену книжку ред. Збігнєва Орвича з легіонових часів, п. з. „Його Капральська Мость“. Делегація С. З. Р. була другою, котра по Князю Радивилі мала нагоду зложити бажання нашому Великому Вождови, вписуючися до памяткові книги.

Крім того прикрашені числа „Права Рільника“ одержали рівнож з рук Делегації пп. Міністри: Незабитовський, Славој-Складковський і Добруць-

кий, рівнож Ген. Др. Роман Горецький, Полк. Славек, Дир. Свیتالський, Нач. Сухенек та інші. Зазначити належить, що у Варшаві заінтересованне нашим Союзом є велике, що отвирає нам поле до ширшої помочі зі сторони правительственних сфер.

Мін. Незабитовський для С. З. Р.

Вже в попереднім числі „Права Рільника“ ми доносили коротко о тім, що Мін. Рільництва Незабитовський прийняв на авдієнції Делегацію Союзу Заводових Рільників Станиславівського Воевідства, в особах пп. Предсідателя Воев. Посла Валеріяна Недзвецького і Воев. Управителя Маріяна Вальтера. Делегації товаришував наш невідступний опікун п. Воевода Др. Александер Моравський, котрого неустаюча праця над розвоєм С. З. Р. дала вже так гарні результати.

Наші делегати представили докладно Панови Міністри дотеперішну діяльність Союз. Зав. Рільн. на области Станиславівського Воевідства, представали здобуті вже результати і розвинули пляни на будучність, послугуючися тільки фактами і цифрами.

Пан Міністер, котрому організація наша відома є аж надто добре, з незвичайним заінтересованнем вислухав Делегатів С. З. Р., в кінці вдався з ними в довгу і докладну дискусію, підчас котрої неоцінені заслуги для нашої справи віддав п. Воевода Др. Моравський, пояснюючи неодноразово свого урядового становиска.

Результатом конференції було те, що п. Міністер Незабитовський, справді фаховий управитель рільничих справ Держави при Правительстві, з правдивим признаннем виповівся о взнеслій праці С. З. Р., стверджуючи, що можемо бути певні Його найдалше йдучої помочі в кождім напрямі, щоби тільки Союз розвивався і діпняв вимріяної цілі. Крім того обіцяв п. Міністер рішучо виасигнувати для С. З. Р. Станиславівського Воевідства більшу субвенцію еще перед ухваленнем нового бюджету, в котрім рівнож про нас не забуде.

Сукцес нашої Делегації є проте великий, понеже опіка Правительства не дозволить нам згинуті, ані зійти з развитиченої дороги, а пп. Посол Недзвецький і Управ. Вальтер можуть бути горді з такого поладження справи.

На тім місці най нам буде вільно сердечно подякувати рівнож п. Воеводі Др. Моравському за ту опіку, якою дотепер оточує С. З. Р., в імені найширших мас Рільників.

Воевідське Зібранне С. З. Р.

В слідуючу п'ятницю, дня 30-го марта 1928 р. о годині 10-ій рано відбудеться в сали Повітової Ради в Станиславові, Зібранне всіх Повітових Предсідателів С. З. Р., рівнож по двох Делегатів.

На тім Зібранню рівнож буде присутний Пан Воевода Др. Александер Моравський, котрий так дуже інтересується і опікує нашою акцією, рівнож всі Пани Старости.

Непотрібно хиба надмінювати, що присутність всіх делегованих і прибутте на час, є необхідне, тим більше, що

wać będzie szereg niezwykle ważnych spraw, związanych z naszym rozwojem. Zebranie powyższe będzie miało decydujące znaczenie w dalszej pracy Z. Z. R.

Izby Rolnicze.

Niezwykle aktualną jest obecnie w całym kraju kwestja Izb Rolniczych, co do których Ministerstwo Rolnictwa opracowało projekt rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej. Instytucje te działają dotychczas na ziemiach b. zaboru pruskiego: w wojew. Poznańskim, Pomorskiem i Śląskiem i działalnością swoją dały wiele dowodów, iż są bardzo pożyteczne dla rozwoju rolnictwa. Projekt przewiduje objęcie Izbami Rolniczymi stopniowo całości ziem Rzeczypospolitej. Izby mają być wojewódzkie, mogą jednak obejmować w poszczególnych wypadkach terytorja większe, lub mniejsze. Rozporządzenie przewiduje wielkie prawa dla Ministra Rolnictwa, jak utworzenie Izby, nadanie Jej statutu, kontrola nad Jej działalnością i t. p. Izba swoją działalnością ma obejmować wszelkie dziedziny rolnictwa, przytem ma prawo przekazywać część swojej działalności instytucjom społeczno-rolniczym, popieranie których będzie jednym z głównym zadań Izb Rolniczych. Do Izb Rolniczych będą musieli należeć wszyscy rolnicy danego terenu, posiadający gospodarstwa o obszarze określonym Statutem Izby (prawdopodobnie od 1 — 3 ha). Środki materialne Izby czerpać będą z podatków, płaconych przez rolników. Izbą zarządzać będzie Rada, wybierana przez członków ciał samorządowych (sejmików i Rad miejskich — rolnicy, posiadający określone w statucie gospodarstwo), pozatem Zarząd, wybierany przez Radę, Prezes i Dyrekcja Izby.

Wprowadzenie w życie Izb Rolniczych spełniłoby zasadnicze postanowienia Konstytucji Rzeczypospolitej

rozdzielenia ustroju Samorządów w Polsce na terytorjalno-administracyjny i gospodarczy. Jest to założenie zupełnie słuszne, gdyż samorzady terytorjalne mają bardzo wielkie i szerokie zadania przed sobą i gdyby je dostatecznie rozwinęły w dziedzinie czy to budowy dróg, czy szpitalnictwa, czy szkolnictwa, wykonałyby niezmiernie wiele i niezmiernie pożytecznie. Sprawy gospodarcze powinny być wydzielone, a specjalnie rolnicy, którzy najlepiej rozumieją olbrzymią wagę rolnictwa w życiu gospodarczym kraju, powinni wszelkimi siłami dążyć do jaknajrychlejszego utworzenia i wprowadzenia w życie Izb Rolniczych.

Jak wykazuje nam statystyka, dotychczas należało do dobrowolnych organizacji rolniczych najwyżej 10% rolników całego Państwa. Niezbędnem przeto było zaopiekowanie się temi pozostałymi 90% najmniejszego elementu rolniczego, którym do ostatnich prawie czasów nikt się nie zajmował. Dopiero od chwili powstania Związku Zawodowych Rolników sytuacja zaczęła zmieniać się na lepsze, gdyż propaganda Z. Z. R. trafia do najbardziej nawet zapadłych zakątków, wciągając wszystkich włościan w szeregi wielkiej armji, która w niedługim już czasie stanowić będzie podstawową siłę Państwa.

Wiemy, iż społeczeństwo nasze z radością wita myśl utworzenia Izb Rolniczych, chodzi tylko o to, aby projekt Ministerstwa Rolnictwa wyrównał jeszcze pewne niejasności, a przede wszystkim uregulował stosunek Izb Rolniczych do dobrowolnych organizacji społeczno rolniczych, specjalnie do naszego Związku, który dziś wybija się już na pierwsze miejsce, ujmując w swe dłonie kierownictwo wszelkimi sprawami rolniczymi.

Zatem czekamy i sądzimy, że nie zawiedziemy się! Tego bowiem wymaga interes ogólny!

Ekonomja i gospodarstwo.

Naród wierzy w przyszłość.

Rok ubiegły, to walny krok naprzód na trudnej drodze powrotu wiary ludności do stałości naszego pieniądza oraz naszej gospodarki. Najlepszym tego dowodem to z roku na rok wzrastające oszczędności. W styczniu roku zeszłego mieliśmy zaoszczędzone 406 milionów złotych, a w dniu 1-go stycznia w Polskiej Kasie Oszczędności, w Powiatowych Kasach Oszczędności sumy zaoszczędzone wzrosły do 820 milionów złotych.

Wkłady wzrastają najszybciej w Małopolsce, gdzie 61 powiatowych kas oszczędności zgromadziło 108,4

milionów złotych. Następnie idzie Wielkopolska i Pomorze, gdzie 124 komunalne kasy oszczędności zgromadziły 50,1 milionów złotych, wreszcie były zabór rosyjski, gdzie 67 komunalnych kas oszczędności zgromadziło około 22 milionów złotych.

Ta stosunkowo niewielka cyfra wkładów w kasach komunalnych byłego zaboru rosyjskiego jest następstwem faktu, że kasy te są bardzo młode, organizowały się one przeważnie dopiero w połowie roku zeszłego.

Rozpowszechniajcie „Prawo Rolnika“!

Воев. Предсідатель Посол Валеріян Недзвецький реферувати буде ряд небувало важних справ, звязаних з нашим розвитком. Повище зібранне буде мати децидуєче значінне до дальшої праці С. З. Р.

РІЛЬНИЧІ ПАЛАТИ.

Дуже актуальною є тепер в цілім краю квестія Рільничих Палат, що до котрих Міністерство Рільництва виготовило проект розпорядження Президента Річипосполитої. Інституції ті існують дотепер на областях б. пруського забору: в Воев. Познанським, Поморським і Шлезьким і своєю діяльністю багато дали доказів, що дуже є позиточні для розвою рільництва. Проект предвиджує обняття Рільничими Палатами поступенно цілої землі Річипосполитої. Палати мають бути воевідські, можуть одначе обіймати в поодиноких случаях більші або менші простори. Розпорядженне предвиджує великі права для Міністра Рільництва, як утворенне Палати, наданне їй статутів, контролю над її діяльністю і пр. Палата своєю діяльністю обіймати має всі ділянки рільництва, причім має право передавати частини своєї діяльности суспільно-рільничим інституціям, котрих попиранне буде одним з головних завдань Рільничих Палат. До Рільничих Палат будуть мусіли належати всі рільники дотичного терену, посідаючі господарства області очеркненої Статутом Палати (правдоподібно від 1—3 га). Средники матеріяльні побирати будуть з податків, оплачених через рільників. Палатою завідувати буде Рада, вибирана через членів самоуправних тіл (соймиків і мійських Рад — рільники, маючі очеркнене в статуті господарство), в кінці Управа, вибирана через Раду, Предсідатель і Дирекція Палати.

Впровадженне в життє Рільничих Палат виконалоби засадничі постанови Конституції Річипоспо-

литої розділення устрою самоуправ Польщі на територіяльно-адміністраційний і господарчий. Є то заложенне цілковито слушне, понеже територіяльні самоуправи мають дуже великі і широкі завдання перед собою і наколиби їх достаточо розвинули в напрямі чи то будови доріг, чи шпиталів, чи шкільництва виконалиби дуже багато і дуже позиточно. Господарчі справи повинні бути виділені, а передовсім рільники, котрі найліпше розуміють величезну вагу рільництва в господарчійм життє краю, повинні всіми силами стреміти до як найскорішого утворення і впровадження в життє Рільничих Палат.

Як виказує нам статистика, дотепер належало до добровільних рільничих організацій найвище 10% рільників цілої Держави. Конечним проте було заопікуваннєся тими позісталими 90% найтемнійшого рільничого елементу, котрими до послідних майже часів ніхто не займався. Доперва від хвилі повстання Союзу Заводових Рільників ситуація почала змінюватися на ліпше, понеже пропандга С. З. Р., доходить навіть до найбільше запаглих кутів, втягаючи всіх селян в ряди великої армії, котра в короткім вже часі становити буде підставову силу Держави.

Знаємо, що наша суспільність радісно витає гадку утворення Рільничих Палат, ходить тільки о те, щоби проект Міністерства Рільництва вирівняв еще певні неточности, а передовсім урегулював зносини Рільничих Палат до добровільних суспільно-рільничих організацій, спеціально що до нашого Союзу, котрий сьогондья вибився вже на перше місце, переняв в свої руки управу всякими рільничими справами.

Отже чекаємо і судимо, що не заведемося! Понеже того вимагає загальний інтерес!

Економія і господарство.

Нарід вірить в будучність.

Минувший рік, то великий крок наперед на тяжкій дорозі повороту людської віри до сталости наших грошей рівнож нашої господарки. Найліпшим того доказом, то з року на рік зростаюча ошадність. В січни минувшого року мали ми заощаджених 406 мільонів золотих, а в день 1-го січня с. р. в Польській Касі Щадничій, в Повітових Щадничих Касах заощаджені суми зросли до 820 мільонів золотих.

Вкладки зростають найскоріше в Малопольщі, до 61 повітових щадничих кас згромадило 108.4 мільонів золотих. Дальше слідує Великопольща і Поморе, де 124 комунальні щадничі каси згромадили 50.1 мільонів золотих, в кінці бувший російський забор, де 67 комунальних щадничих кас згромадило около 22 мільонів золотих.

Та відносно невелика цифра вкладів в комунальних касах бувшого російського забору є наслідком факту, що каси ті є дуже молоді, організувалися вони переважно доперва в половині минувшого року.

Nowe prawo budowlane dla całego Państwa.

W „Dzienniku Ustaw“ Nr. 23 ukazało się w dniu 5-go b. m. obszerne rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli, złożone aż z 422 artykułów, w trzech częściach i kilkunastu tytułach i rozdziałach.

Rozporządzenie to jest niesłychanej doniosłości dla całego życia państwowego, albowiem znosi ono dziesiątki różnych dzielnicowych ustaw i rozporządzeń, wydanych przez dawne rządy zaborcze na ziemiach polskich i wprowadza w to miejsce w całym kraju jednolite już prawo w tej dziedzinie, przystosowane do nowych i zmienionych potrzeb Państwa naszego i nowych warunków budowlanych.

Wprawdzie większa część przepisów ogłoszonej ustawy tyczy miast i miasteczek, oraz uzdrowisk, jednakże bardzo wiele ustępów tego prawa obowiązuje także i wsie. Dlatego też uważamy za swój obowiązek objaśnić tysiączne rzesze swych czytelników o tem nowem prawie, bo w wielu wypadkach niezajomość tej ustawy może wielu z nich przynieść dotkliwe szkody materialne, a nawet kary administracyjne, oileby się do tej ustawy nie zastosowali.

Nowe prawo podyktowała Rządowi troska o ujednostajnienie i uporządkowanie ustawodawstwa w całym kraju, oraz o stan zdrowotny, bezpieczeństwo i wygląd naszych miast, zdrojowisk i wsi.

Przepisy tej ustawy i zapowiedziane dalsze rozporządzenia i przepisy miejscowe, mogące być wydane na podstawie tej ustawy mają zastosowanie:

1. Przy budowie, zmianach budowlanych i utrzymaniu wszelkich budynków naziemnych i podziemnych, zarówno w osiedlach jak i poza osiedlaniami, urządzeń, związanych z budynkami, tudzież urządzeń pomocniczych przy budowie.

2. Przy tworzeniu nowych działek budowlanych w osiedlach.

3. Przy zakładaniu, urządzaniu i zmianach w obrębie osiedli, ulic, dróg, placów i wszelkich terenów, przeznaczonych do użytku publicznego.

Za osiedle uważa się miasta, miasteczka, zdrojowiska, uznane za posiadające charakter użyteczności publicznej, wreszcie wszelkie osady wiejskie i fabryczne, kolonie robotnicze, wogóle wszelkie skupienia w jednej grupie conajmniej 10 budynków mieszkalnych.

Część pierwsza tego dekretu przepisuje sprawy zabudowania osiedli. Dla przeprowadzenia regulacji i prawidłowego zabudowania miast i miasteczek, oraz zdrojowisk, posiadających charakter użyteczności publicznej, winny być sporządzone plany zabudowania. Inne osiedla winny plany zabudowania sporządzać

w miarę nieodzownej potrzeby.

Do sporządzenia planów powołane są w miastach magistraty, zaś we wsiach i mniejszych miastach wydziały powiatowe. Plany zatwierdza Minister Robót Publicznych, względnie Wojewoda.

Mają te przepisy zastosowanie odnośnie do wsi, zwłaszcza wtedy, gdy dana miejscowość zostanie zniszczoną wskutek klęski żywiołowej. W podobnym wypadku wydziały powiatowe mają nakaz postanowić, czy w danej miejscowości zniszczonej należy sporządzić plan zabudowania i natychmiast do sporządzenia przystąpić.

Osoby interesowane mają prawo wpływu na układanie takiego planu, głównie przez wnoszenie zażądań.

Skutki zatwierdzenia planów zabudowania są te, że Państwu, oraz gminie przysługuje prawo nabycia w drodze wywłaszczenia pewnych terenów i skrawków gruntu, potrzebnych dla przeprowadzenia planu budowlanego.

Chodzi tu głównie o działki potrzebne na drogi i pomocnicze urządzenia.

(Dokończenie nastąpi).

Czy gorąca karma jest dla świń korzystna?

Rolnicze pisma zagraniczne opisują doświadczenia, wykonane przez gospodarstwo doświadczalne co do żywienia świń w sposób następujący:

Jako paszy do doświadczenia użyto na dzień i sztukę:

700 gr. śruty jęczmiennej,

300 gr. mączki rybnej,

20 gr. kredy szlamowanej, oraz ziemniaków parowanych, ile sztuczniczki zjeść zdołają.

Świnie karmione podzielono na dwie grupy, z których pierwsza otrzymywała wspomnianą wyżej karmę w postaci gorącej zupy, zaś druga, jako zimną gęstą masę.

Przeprowadzone w czasie tuczenia próbné ważenia wykazały, że przeciętny przyrost sztuk karmionych ciepłą zupą wyniósł dziennie 667 gramów a sztuk żywionych tą samą paszą na zimno o 90 gr. dziennie więcej, czyli 757 gramów.

Świnie karmione gorącą zupą brały się jeszcze do jedzenia słomy, oraz gryzły drzewo, co jest niezawodną oznaką nieprawidłowego żywienia.

Powyższe doświadczenie wykazuje jasno, że podawanie zimnej (naturalnie nie zmarzniętej) karmy jest wskazane, jako lepiej opłacalne od karmienia gorącymi zupami.

Pod słowem „zimna“ rozumiemy paszę o ciepłocie równej mniej więcej ciepłocie ciała zwierzęcego, a conajmniej ciepłocie powietrza w izbie. Karma zim-

Нові будівельні права для цілої Держави.

В „Дневнику Устав“ Ч. 23 появилось на дни 5-го с. м. обширне розпорядженне Президента Річипосполитої о будівельнім праві і забудованню осідків, зложеное аж з 422 артикулів, в трох частях і кількадесять заголовків і розділів.

Розпорядженне то є нечувано важне для цілого державного життя, понеже зносить воно десятки ріжних дільницьевих устав і розпоряджень, виданих через давні заборчі правительства на польських землях і впроваджує на те місце в цілім краю вже однаке право в тім напрямі, пристосоване до нових і змінених потреб польської Держави і нових будівельних услівій.

Вправді більша часть переписів оголошеної устави дотичить міст і місточок, також купелевих місць, одначе дуже много уступів того права обовязує також і села. Длятого уважаємо за свій обовязок пояснити тисячну масу своїх Читачів о тім новім праві, бо в многих случаях незнанне тої устави може ботатьом з них принести діймаючі матеріальні шкоди, а навіть адміністраційні кари, о скільки би вони до тої устави не застосувалися.

Нове право подиктувала Правительству журба о одностайненне і упорядкуванне уставодавства в цілім краю рівнож о стану здоровля, безпеченство і вигляд наших міст, купелевих місць і сіл.

Переписи тої устави і заповіджені дальші розпорядження і переписи місцеві, маючі бути видані на підставі тої устави мають застусованне:

1. При будові, будівельних змінах і удержанню всіляких надземних і підземних будинків, зарівно в осідках, як і поза осідками, уряджень, звязаних з будинками, також помічничих уряджень при будові.

2. При творенню нових будівельних поділів в осідках.

3. При закладанню, уряджуванню і змінах в области осідок, вулиць, доріг, площ і всяких теренів, призначених до суспільного ужитку.

За осідки уважається міста, місточка, купелевих місця, узнані за посідаючі характер суспільного ужитку, в кінці всякі сільські і фабричні оселі, робітничі кольонії, в загалі всякі зібрання в гуртки щонайменше 10 замешкалих будинків.

Перша часть того декрету приписує справи забудування осідок. Для перепровадження регуляції і правильного забудування міст і місточок, рівнож купелевих місць, посідаючих характер суспільного ужитку повинні бути споряджені пляни забудування в міру конечної потреби.

До спорядження плянів покликані є в містах магістрати, а по селах і менших містах повітові виділи. Пляни затверджує Міністер Публичних Робіт, зглядно Воєвода.

Переписи ті мають застосованне відносно до сіл, особливо тоді, наколи дотична місцевість зістане знищеною з причини непредвиджених випадків. В подібнім случаю повітові виділи мають наказ постановити, чи в дотичній знищеній місцевости належить спорядити плян забудування і сейчас до спорядження приступити.

Интересовані особи мають право впливу на укладанне такого пдьяну, головно через вношенне закидів.

Наслідки затвердження плянів забудування є ті, що Державі, рівнож громаді прислугує право набування в дорозі примусу певних теренів і скравків ґрунту, потрібних для перепровадження будівельного пляну.

Тут ходить головно о поділи потрібні на дороги і помічничі урядження. (Конець буде).

Чи горяча корма є корисна для свиней?

Заграничні рільничі письма описують досліди, dokonані через дослідне господарство що до кормлення свиней в слідующий спосіб:

Яко поживу до досліду ужито на день і штуку:

700 гр. ячменю,

300 гр. рибної мучки,

20 гр. шлямованої креди, рівнож бульби пареної, скільки зісти зможе.

Свині годовані поділено на дві групи, з котрих перша одержувала повище згадану поживу у формі горячої зупи, а друга яко зимну густу масу.

Перепроважені в часі тучення пробні важення виказали, що пересічний приріст кормлених штук теплою зупою виносить денно 667 грамів, а штук годованих тою самою кормою на зимно о 90 гр. денно більше, або 757 грамів.

Свині годовані горячою зупою бралися еще до їдженя соломи, гризли рівнож дерево, що є безперечним доказом неправильного живлення.

Повищий дослід виказує ясно, що подаванне зимної (розуміється не замерзлої) корми є всказане, яко більше поплатне від годовання теплими зупами.

Під словом „зимна“ розуміємо корму о теплоті рівної менче-більше теплоті звірячого тіла, а що найменше теплоті воздуха в хаті. Зимніща корма може бути причиною злого травлення і хороби. Не можна одначе висновувати з того внесків, що свиня є сотворіннем не зносячим тепла; хливи повинні бути відповідно заосмотрені на зиму.

niejsza może być przyczyną złego trawienia i choroby. Nie można jednak wysnuwać z tego wniosków, że świnia jest stworzeniem nieznoszącym ciepła; chlewy powinny być odpowiednio zaopatrzone na zimę.

Niepłodność krów.

„Poradnik Gospodarski“, streszczając obszerniejszą pracę lekarza weter. J. Urbańskiego, podaje najczęstsze przyczyny niepłodności krów, niedostatecznie zwalczane przez naszych hodowców. Tymczasem bliższe badania nad tem zjawiskiem dowodzą, że szkody, wyrządzone z tego powodu naszym hodowcom, bardzo często pochłaniają całkowity dochód, którego spodziewa się rolnik z tego działu swojego gospodarstwa. Najpospoliej występującą przyczyną niepłodności krów jest przedewszystkiem kolosalny skłon błony śluzowej macicy, spowodowanej skutkiem zakażenia następującego najczęściej po porodzie. Źródłem zakażenia jest zapleśniała i brudna ściółka i wadliwie urządzone ścieki — ze wszystkimi konsekwencjami tego antyhigienicznego stanu rzeczy. Jest rzeczą przeto konieczną, zwrócić baczniejszą uwagę na będące na ocieleniu krowy, przygotować im suche miejsca — a w braku takowych wysłać przynajmniej obficie suchą słomą zgnojone stanowiska. Drugą — często zdarzającą się przyczyną niepłodności krów — jest ronienie cieląt, co znowu pochodzi ze zbyt wczesnego stanowienia krów po porodzie. Rzadko kiedy bywa przestrzegany przez gospodarzy ważny w tych wypadkach okres 7-mio tygodniowego odpoczynku dla krowy po ocieleniu. Zwykle stanowienie następuje już po 3-4 tygodniach po ocieleniu, kiedy wyczerpany poprzednią ciężką organizm nie doszedł jeszcze do stanu należytej odporności. Zaburzenia organiczne, towarzyszące poronieniu — bywają następnie powodem dalszej niepłodności, co w ostatecznej konsekwencji zmusza gospodarza do wyzbywania się na rzecz najlepszych nieraz okazów swojej obory.

Wiadomości gospodarcze.

Rozporządzenie o ochronie zwierząt. Jak się dowiadujemy, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przygotowało projekt rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o ochronie zwierząt. Rozporządzenie to ma na celu ochronę zwierząt przeciwko wypadkom znęcania się nad nimi i przewiduje kary za naruszenie odpowiednich przepisów. W rozporządzeniu przewidziano szczegółowe wypadki znęcania się wskutek zbyt ciężkiego obciążania zwierząt pociągowych, używania do pracy zwierząt chorych i t. d. Używania zwierząt do rozmaitych doświadczeń dozwolono jedynie dla celów naukowych.

Kryzys na rynku nasion. Tegoroczną kampanję nasienniczą charakteryzuje niebywały dotychczas zastój i brak zainteresowania handlowego, przy stale wzmagającej się niższe. Zjawisko to występuje najwyraźniej w obrocie nasionami koniczyny, w którym — zresztą i w latach ubiegłych można zaobserwować silne wahania konjunktury i cennikowe, jednakże przy naogół większym i dostatecznym zbyciu w porównaniu do roku bieżącego, kiedy po początkowo silnym ruchu zaznaczyła się zupełna prawie stagnacja i znaczny spadek cen, przy równoczesnym braku widoków na szerszy zbyt za granicą. Podobne zjawisko występuje w handlu makiem, na który brak zupełnie nabywców, pomimo spadku cen z circa 19 dol., na początku kampanji, do 10—11 dolarów w okresie bieżącym. Spowodowało to nagromadzenie się maku na rynku, połączone z dużymi stratami producentów. Zachodzi obawa, że sytuacja ta wpłynie na zmniejszenie się produkcji w przyszłym roku gospodarczym. Słaba tendencja tegoroczna na naszym rynku nasienniczym ma swe źródło w dobrych zbiorach nasion za granicą, pokrywających z nadwyżką tamtejsze zapotrzebowanie wewnętrzne, co z kolei spowodowało ograniczenie zakupów u nas i ogólny spadek cen.

Niema mowy o podwyżce cen zboża. Pod koniec ubiegłego miesiąca, w związku z ciągłą wyżką cen zboża, właściciele młynów zaczęli się domagać również podwyżki cen mąki. Na skutek akcji interwencyjnej instytucji rozporządzającej państwowymi rezerwami zboża, ceny zboża spadły. Zniżka wyraża się narazie w sumie 2 zł. za 100 kg. O podwyżce cen niema mowy.

Wzrost zapotrzebowania nawozów sztucznych. W związku z rozpoczęciem sezonu robót wiosennych na roli, daje się zauważyć znaczne ożywienie na rynku nawozów sztucznych nietylko pochodzenia krajowego, lecz i zagranicznego. Do chwili obecnej sprowadzono około dwa razy więcej zagranicznej tomasyny, niż w tym samym okresie roku ubiegłego. Ogólne zapotrzebowanie nawozów sztucznych wzrosło przypuszczalnie o 20 proc. w stosunku do roku ubiegłego.

Giełda.

Giełda tłumacka.

Ceny z dnia 14. marca 1928.

Ceny za 100 kg. — Pszenica 51'00. Żyto 40'00. Jęczmień 34'00. Gryka 34'00. Proso 36'00. Kartofle 8'00. Groch 48'00. Fasola 45'00. Mąka pszenna 97'00, żytnia pytl. 70 i żytnia razowa 50'00. Kasza jęczmienna 85'00, jaglana 80'00 i gryszana 100'00. Owies 34'00. Otręby pszenne 27'00 i żytnie 26'00. Siano 7'00. Słoma 3'00. Słeczka 3'50. Mięso wołowe za 100 kg. żywej wagi 111'80, cielęce 111'38 i wieprzowe 111'38. Ryż 110'00. Mleko za 1 litr 40 gr. Ser za 1 kg. 1'40. Masło 6'00. Skonina

Неплідність коров.

„Господарський Порадник“, описуючи обширніше працю лікаря ветер. І. Урбанського, подає найчастіші причини неплідности коров, недостаточне побіджування через наших годовців. Тимчасом bliщі бадання над тим явищем доводять, що шкоди, котрі з тої причини поносять наші годівці, дуже часто тратять цілий дохід, котрого надіється рільник з того відділу свого господарства. Найзвичайнішою причиною неплідности коров, є передовсім величезний зник сплюзеві оболони матиці, спричиненій наслідком закаження найчастіше по породі. Жерелом закаження є заплісніла і нечиста солома, і зле уряджені відпливи — зі всіма консеквенціями того негігієнічного стану річей. Є річею дуже потрібною, звертати більшу увагу на будучі на отіленню корови, приготувати їм сухі місця — а если нема таких місць, то треба принайменше вистелити грубо сухою соломою становиска. Другою — трафляючоюся часто причиною неплідности коров — є скидання телят, котре походить з того, що за скоро по породі становиться корови. Рідко коли є перестеріганий через господарів, важний в тих случаях час 7-ох тижнів відпочинку для корови по отіленню. Звичайно становлення настає вже по 3—4 тижнях по отіленню, коли вичерпаний попередньою вагітністю організм, не дійшов еще до стану належитої відпорности. Органічні забурення, спричинюючі скидання — бувають слідууючо причиною дальшої неплідности, що в остаточній консеквенції приневолює господаря до позбування нераз найліпших оказів своєї обори.

Відомости господарчі.

Розпорядженне о охороні звірят. Як довідуємося, Міністерство внутрішних справ виготовило проект розпорядження Президента Річипосполитої о охороні звірят. Розпорядженне те має на цілі охорону звірят проти випадків знущання над ними і предвиджує кари за порушення відповідних переписів. В розпорядженню предвиджено поодинокі случаи знущання відносно до великого обтяження поїздових звірят, уживання до праці хорих звірят і пр. Уживання звірят до ріжних досвідів, дозволено тільки для наукових цілей.

Кріза на ринку насіння. Сьогорічну насінну кампанію характеризує нечуваний дотепер застій і брак торговельного заінтересування, при стало змагаючоїся знижці. Явище те виступає найвиразнійше в обороті насіннями конічини, в котрім також і в минувших літах запримітити можна

сильні конюктурні і цінникові вагання, одначе при взагалі більшим і достаточнім збуті в порівнанню до біжучого року, коли по початково сильнім руху зазначилася майже цілковита стагнація і значний спадок цін при рівночаснім браку видів на ширший збут за границею. Подібне явище виступає в торговлі маком, на котрий „брак“ цілковито набувців, помимо спадку цін з пересічно 19 дол., на початку кампанії до 10—11 долярів в теперішнім часі. Споводувало те нагромадженне маку на ринку, получене з великими втратами продуцентів. Заходить обава, що ситуація та вплине на зменшенне продукції в будучім господарчім році. Слаба сьогорічна тенденція на нашім насіннім ринку, має своє жерело в добрих зборах насіння за границею покриваючих з надвишкою тамошне запотребування внутрішнє, що з черги споводувало ограниченне закупів у нас і загальний спадок цін.

Нема бесіди о підвижці цін збіжа. Під кінець минувшого місяця по причині звижки цін збіжа, властители млинів почали домагатися рівнож підвижки цін муки. Відносно інтервенційної акції інституції розпоряджуючої державними резервами збіжа, ціни збіжа спали. Знижка виражається на разі в сумі 2 зол. за 100 кг. О підвижці цін нема бесіди.

Зріст запотребування штучних навозів. В злуці з розпочаттем сезону весняних робіт на ріли, дається зауважити значне оживленне на ринку штучних навозів, нетільки краєвого походження, але і заграничного. До теперішньої хвилі спроваджено майже два рази більше заграничної томасини, як в тім самім часі минувшого року. Загальне запотребування штучних навозів пересічно зросте о 20 проц. відносно до минувшого року.

**Пов. Союз завод. Рільників
в Товмачи
купує телята і свині
та платить торгову ціну живої ваги.**

БІРЖА.

Товмацька біржа.

Ціни з дня 14. марта 1928.

Ціни за 100 кг. — Пшениця 51'00. Жито 40'00. Ячмінь 34'00. Вика 34'00. Просо 36'00. Бараболя 8'00. Горох 48'00. Фасоля 45'00. Мука пшенична 97'00. Мука житна питль. 70'00. Мука житна разова 50'00. Крупи ячмінні 85'00, просові 80'00 і гречанні 100'00. Овес 34'00. Вівки пшеничні 27'00 і житн

330. Sadło 3'50. Smalec 4'30. Jaja 1 szt. 12 gr. Nafta 1 litr 50 gr. Węgiel 100 kg. 7'00. Cukier za 1 kg. 1'70. Cebula za 100 kg. 65'00. Buraki 70'00.

Czy jesteś już członkiem Związku Zawodowych Rolników?

Z ubiegłego tygodnia.

Chlubne odznaczenia.

W ubiegłym tygodniu odbyła się w biurze p. Wojewody Dr. Aleksandra Morawskiego podniosła uroczystość wręczenia odznaczeń dwom niezwykle zasłużonym urzędnikom i obywatelom naszego Województwa.

Oto długoletni Wicewojewoda Stanisławowski Antoni Koncovicz otrzymał Oficerski Krzyż Odrodzenia Polski, który Mu nadał Rząd za „nieskazitelną pracę“.

Drugim odznaczonym był p. Starosta Stanisławowski Boxa, który poraz wtóry otrzymał Złoty Krzyż Zasługi, tym razem, za specjalne zasługi, położone kolo akcji ratunkowej w czasie wielkiej powodzi w sierpniu 1927 r. P. Starosta Boxa ma już dawno swoją złotą kartę, zapisaną w rozwoju Powiatu Stanisławowskiego, przyczem Jego niezmordowana i pełna zrozumienia praca, zyskuje Mu z każdym dniem coraz więcej uznania.

Obydwa te odznaczenia wywołały szczere zadowolenie wśród naszego społeczeństwa, które cieszy się, że tam, u szczytu władzy, jest ktoś, kto potrafi zawsze ocenić ofiarny trud ludzi dobrej woli i poczucia obowiązku.

KRONIKA.

Kalendarzyk rzym.-kat.

- 25. niedziela, Zw. Naj. Panny Mar i.
- 26. poniedziałek, Emanuela.
- 27. wtorek, Ruperta.
- 28. środa, Sykstusa.
- 29. czwartek, Cyryla.
- 30. piątek, Walerego.
- 31. sobota, Balbiny p.

Od Redakcji. Z powodu tego, że Prezes Wojew. Z. Z. R. Poseł Walerjan Niedźwiecki, który stoi na czele Komitetu Redakcyjnego „Prawa Rolnika“, będzie musiał często opuszczać Stanisławów, by brać udział w posiedzeniach Sejmu, Kierownikiem naszej Redakcji został mianowany red. Zbigniew Orwicz.

Podróż Inspekcyjna. Kier. Biura Wojew. Z. Z. R., p. Marjan Walter, odbywa obecnie podróż inspekcyjną po Zarządach Powiatowych naszego Województwa, kontrolując sprawność funkcjonowania tych organów, jakoteż rozwój organizacyjny. Między innymi zlustrował Kier. Walter Powiaty: Kołomyja i Stryj, biorąc

Giełda bołszowiecka.

Ceny z dnia 19. marca 1928.

Ceny za 100 kg. — Pszenica 50'00. Żyto 40'00. Jęczmień 34'00. Owies 33'00. Kukurudza 36'00. Bydło rogate 13 do 15 ct. am. za 1 kg. żywej wagi, zaś nierogaczna 1'50—1'60 zł. za 1 kg. żywej wagi.

w tym ostatnim osobisty udział w Zebraniu Powiatowym. Szczegółowe sprawozdanie z tej podróży podamy po jej ukończeniu.

Teczka ozdobna, która została ofiarowana Marszałkowi Piłsudskiemu przez nasz Z. Z. R. była wykonana w Stanisławowie przez Zakład introligatorski Karpińskiego w Pasażu Gartenbergów. Fotografję jej podamy w jednym z najbliższych numerów.

Wyjaśnienie. Stosownie do ogłoszenia w naszym piśmie Towarzystwa Asekuracyjnego „Feniks“, otrzymaliśmy od naszych Czytelników szereg zapytań. Donosimy zatem wszystkim zainteresowanym, że wszelkich najdokładniejszych wyjaśnień udziela: Jeneralne Przedstawicielstwo na Rzeczpospolitą Polską Tow. Ubezpieczeń na życie „Feniks“, Lwów, ul. Kościuszki 8, gdzie też należy kierować swą korespondencję.

Wykład radjowy. Przypominamy naszym Czytelnikom, że tej niedzieli, t. zn. dnia 25-go marca 1928 r., o godz. 2-giej pop. (14-ta), odbędzie się w Radjostacji w Krakowie odczyt red. Zbigniewa Orwicza p. t. „Związek Zawodowych Rolników w Województwach Wschodnich“. Ponieważ odczyt będzie transmitowany na całe Państwo przez Radjostację w Katowicach, należy przeto aparatami odbiorczymi łapać falę stacji katowickiej, t. zn. 422. — W odczycie będą poruszone nasze najżywoźniejsze sprawy.

**Pow. Związek Zaw. Rolników
w Tłumaczu
kupuje cieleta i nierogaczne
płacąc rynkową cenę żywej wagi.**

26'00. Сіно 7'00. Солома 3'00. Січка 3'50. М'ясо волове живої ваги за 100, кг. 111'08, телятина 111'38 і вепровина 111'38. Риж 110'000. Молоко за 1 літру 40 гр. Сир за 1 кг. 1'40. Масло 6'00. Солонина 3'30. Сало 3'50. Лій 3'20. Смалець 4'30. Яйця за 1 штуку 12 гр. Нафта за 1 літру 50 гр. Вуголь за 100 кг. 7'00. Цибуля за 100 кг. 65'00. Бураки 70'00. Бруква 70'00.

Болшовецька біржа.

Ціни з дня 19. марта 1928.

Ціни за 100 кг. — Пшениця 50'00. Жито 40'00. Ячмін 34'00. Овес 33'00. Кукурудза 36'00. Худоба рогата 13 до 15 цнт. ам. за 1 кг. живої ваги, а свині 1'50—1'60 зл. за 1 кг. живої ваги.

З МИНУВШОГО ТИЖНЯ.

Похвальні відзначення.

В минувшій тижні відбулася в бюрі п. Воеводи Др. Александра Моравського взнесле торжество вручення відзначень двом незвичайно заслуженим урядникам і горожанам нашого Воевідства.

Ото довголітний Станиславівський Віцевоєвода Антін Концович одержав Офіцерський Хрест Відродження Польщі, котрий надало Йому Правительство за „бездоганну працю“.

Другим відзначеним був п. Станиславівський Староста Бокса, котрий другий раз одержав Золотий Хрест Заслуги, тим разом, за спеціальні заслуги, положені коло ратункової акції в часі великої повені в серпні 1927 р. П. Староста Бокса має вже давно свою золоту карту, записану в розвою Станиславівського Повіта, причім його незмодована і повна зровуміння праця приносить Йому з кожним днем чимраз більше признання.

Ті оба відзначення викликали щирі вдоволення серед нашої суспільности, котра тішиться, що там, у найвищій владі, є хтось, хто потрапить завсідги оцінити офірний труд людей доброї волі і почуття обовязку.

НОВИНКИ.

Календарик греко-кат.

12. Неділя, Теофана.
13. Понеділок, Никифора.
14. Второк, Венедикта.
15. Середа, Агап. і Р.
16. Четвер, Савина.
17. Пятиця, Алексія.
18. Субота, Кирила.

Від Редакції. По причині того, що Предсідатель Воев. С. З. Р. Посол Валеріян Недзвецкий, котрий стоїть на чолі Редакційного Комітету „Права Рільника“, буде мусів часто опускати Станиславів, щоби брати участь в засіданнях Союму, Управителем нашої Редакції зістав іменованний ред. Збігнев Орвич.

Інспекційна подорож. Упр. Бюра Воев. С. З. Р., п. Маріян Вальтер відбуває тепер інспекційну подорож по Повітових Зарядах нашого Воевідства, контролюючи справність функціонування тих

організацій, як рівнож організаційний розвій. Між іншими злюстрував Упр. Вальтер Повіта: Коломия і Стрий, беручи в тім посліднім особистий уділ в Повітовім Зібранню. Докладне справозданне з тої подорожі подамо по її покінченню.

Прикрашена течка, котру вручив в дарі п. Маршалкови Пілсудському наш С. З. Р., зістала зроблена в Станиславові через переплетниче заведенне Карпінського, в Пасажу Гартенбергів. Знимку її подамо в однім з найблищих чисел.

Пояснення. Відносно до оголошення в нашім тижневнику Асекураційного Товариства „Фенікс“, одержали ми від наших читачів цілий ряд запитів. Проте доносимо всім заінтересованим, що всяких найдокладніших пояснень уділяє: Генеральне Представительство на Польську Річпосполиту Тов. Убезпечення на житте „Фенікс“, Львів, вул. Костюшка 8, де також належить звертати свою кореспонденцію.

Радіовий виклад. Пригадуємо нашим Читачам, що сьої неділі, т. зн. дня 25-го марта 1928 р., о годині 2-гій по полудни (14-та), відбудеться в Радіостації в Кракові відчит ред. Збігнева Орвича п. з. „Союз Заводових Рільників у Всхідних Воевідствах“. Понеже відчит буде трансмітований на цілу Державу через радіостацію в Катовицях, належить проте апаратами до відбирання лапати хвилю катовицької стації, т. зн. 422. — У відчиті будуть порушені наші найживотніщі справи.

Яйця до насадження курей з зеленими ніжками (курупатви) по дуже приступних цінах достарчас
Йосиф Журавицький
Делїїв, — коло Галича

Ciekawe i pożyteczne.

Rzym — Wieczne miasto.

Na siedmiu pagórkach w „kraju wiecznego słońca”, jak to powiedział poeta, leży miasto Rzym, stolica świata; panował dawniej światu ogniem i mieczem, panuje i teraz, lecz — krzyżem.

Już z daleka, gdy się zbliżamy do miasta, widać wysoką lśniącą w słońcu kopulę św. Piotra. Największy to kościół na świecie, cały z białego marmuru. Ogromny przed nim plac, otoczony półkolem 284-ma smukłymi kolumnami. Na tym to placu podług starożytnego podania miała być arena cyrku, na której ukrzyżowano świętego Piotra apostoła. Ludzie, jak mrówki, snują się po kościele. Obok olbrzymich figur świętych wyglądają jak karły. Na samym środku, pod brązowym baldachimem, otoczony wiecznie płonącymi lampami, niby w krzaku ognistym, jest grób św. Pio-

Kościół św. Piotra, z boku widać Watykan.
Церков св. Петра, з боку видно Ватикан.

tra. Lampy te darował balizyce król Jan Sobieski po zwycięstwie pod Wiedniem. Najpiękniejszy jest jednak św. Piotr, gdy w jakieś uroczyste święto czeka na Papieża. Wszystkie tam wtedy spotkać można narody. Wielojęzyczny, wielokolorowy tłum, szczerze napęła olbrzymią świątynią, w której łatwo zmieścić się może 90.000 osób. W uroczyste święta Papież zostaje wniesiony na swym tronie, zwanym „Sedia gestatoria”. Przed nim i za nim długi szereg gwardji szlacheckiej i szwajcarskiej; szambelani w malowniczych strojach, księża, zakonnicy, biskupi i kardynałowie w purpurze. Cała ta procesja przesuwa się z wolna środkiem kościoła, przy dźwiękach srebrnych trąb. Tłum uniesiony entuzjazmem szaleje, rzuca się, krzyczy; powiewają w powietrzu chustki, kapelusze i laski; klaskają w ręce. A Ojciec św. ze swego tronu z dobrotliwym uśmiechem błogosławi, a w którą stro-

nę rękę wzniesie, tam tłum na chwilę milknie, by znów ze zdwojoną wybuchnąć siłą.

Tuż przy Bazylice stoi Watykan, pałac papieski. Ogromne brązowe drzwi wejścia pilnuje w średnio-wiecznych pancerzach i hełmach straż szwajcarska z halabardami w rękach. Spodnie i rękawy mają według pomysłu sławnego malarza Michała Anioła w szerokie kolorowe pasy: żółte, czerwone, zielone itd. Strój ten tak się podobał Prymasowi Radziejowskiemu, że zaprowadził go u siebie w Łowiczu, a później w całej okolicy, gdzie się po dziś dzień utrzymał.

Na ulicach ludno. Całe życie włoskie koncentruje się na ulicy; pełno ludzi wałęsa się beczynnym, lub wyleguje leniwie na słońcu; młode chłopaki siedzą na chodnikach, grając zaciekle w kości, a brudne, nago nagie dzieci szturmują przechodniów, żebrając o parę groszy. Mijają nas liczne naładowane wozy dwukolne, misternie malowane, zaprzężone w muły, lub osły, również pstro i wymyślnie przybrane w dzwoneczki, pióropusze, wstążki i pompony. Straganów na ulicach moc, jak u nas w dzień jarmarczny, a każdy straganiarz wielkim głosem zachwala swój towar: ten ma pomarańcze najlepsze w świecie, tamten świeci-dła i ozdoby różne, ów sprzedaje cudowne medaliki i relikwie wszystkich świętych.

Tam się znów ktoś popisuje wspaniałym głosem, lub sztuki kuglarskie pokazuje. Na każdej ulicy coś spotkać można, a tłum chodzi tak od stragana do stragana. słucha, patrzy, podziwia. Wązkami krętymi uliczkami mijając wciąż liczne kościoły, dochodzimy do Kapitolu. Ciszej tu trochę i spokojniej. Szerokie, pochyłe schody wiodą nas w górę, gdzie dawniej senat rzymski zasiadał, dziś jest to ratusz miejski i muzeum. Na dziedzińcu wita nas cały z brązu ulany konny posąg Marka Aureliusza „najlepszego z cesarzy”. W klatce zamkniętej chodują tu wilczycę, symbol Rzymu, oraz kilka gęsi na pamiątkę, że one to gęganiem obudziły ongiś śpiących Rzymian i tym sposobem uratowały miasto od zagłady przed najściem nieprzyjaciół. Z drugiej strony Kapitolu znów schodami spuszcza się na Forum rzymskie, dawny plac publiczny. Dziś jest to jedna ruina i domyślać się tylko można z trudem dawnej wspaniałości. Świątynia do fundamentów rozburzona, pałac cesarski Palatyn, jak szkielec odarty, szczerze puste arkady i napół zwalone mury. Jedna na wzgórku stoi, niewzruszona arka triumfalna cesarza Tytusa, wybudowana po zdobyciu Jerozolimy przez Rzymian. Na ścianach jej wyrzeźbione sceny przedstawiają zniszczenie i po

Цікаве і пожиточне.

Рим — Вічне Місто.

На сімох горбках, в краю „вічного сонця“, як то сказав поет, лежить місто Рим, столиця світа; давніше панував світові вогнем і мечем, тепер панує, але — хрестом.

Вже з далека, коли зближаємося до міста, видно високо полискуючюся до сонця вежу св. Петра. Найбільша то церква на світі, ціла з білого мармуру. Величезна перед нею площа, оточена півколесом 284-ма стрункими колюмнами. На тій то площі після старого подання, мала бути арена цирку, на котрій зістав розпнятий св. апостол Петро. Люде мов мурашки, вештаються по церкві. Побіч величезних святих фігур, виглядають як карли.

Ruiny Colosseum, wielkiego cyrku pogańskiego. Tam odbywały się igrzyska i zabawy pogańskie, w których brały udział setki tysięcy ludzi.

Руїни Кольосеум, великого поганського цирку. Там відбувалися поганські гри і забави, в котрих брали уділ сотки тисячів людей.

На самій середині, під бронзовим бальдахимом, оточений вічно світличимися лямпами, як в огнистім корчі, є могила св. Петра. Лямпи ті дарував базиліці король Іван Собіський по побіді під Віднем. Одначе найгарнійший є св. Петро, наколи в якесь торжественне свято дожидає Папи. Тоді там стрінуги можна всі народи. Многоязична, ріжноманітна товпа, щільно наповнює величезну святиню, в кітрій легко поміститися може 90.000 осіб. В торжественні свята зістає Папа внесений на своїм престолі, званім „Sedia gestatoria“. Перед ним і заним довгий ряд шляхоцької і швайцарської прибічної сторожі; шамбеляни в прегарних одягах, священники, каноники, єпископи і кардинали в пурпурі. Ціла та процесія переходить вільно серединою церкви, при звуках срібних труб. Товпа захоплена ентузіазмом

шаліє, кидається, кричить, повівають в повітрі хустки, капелюхи і палиці; плескають в долоні. А св. Отець зі свого престола, з лагідним усміхом благословить, а в котру сторону внесе руку, там товпа на хвилину тихне, щоб опісля з еше більшою силою вибухнути.

Близько Базиліки стоїть Ватикан, палати Папи. Величезні бронзові двері до входу стереже в середньовічних панцирях і шоломах швайцарська сторожа з галябардами в руках. Штани і рукави мають після помислу славного маляра Михайла Аньола в широкі краскові паси: жовті червоні, зелені і пр. Стрій той так подобався Примасови Радзейовському, що запровадив його у себе в Ловичу, а пізнійше в цілій околиці, де по нинішній день удержався.

На вулицях гамірно. Ціле життє італійське концентрується на вулиці; повно людей вештається без заняття, або лежить ліново на сонци; молоді хлопці сидять на хідниках, граючи завзято в кости, а брудні, на пів голі діти штурмують переходячих, жebraють о гроші. Минають нас численні наладовані вози на двох колесах, прегарно мальовані, запряжені в мули, або осли, рівнож красковато і мистерно прикрашені дзвіночками, перами, встяжками і помпонами. На вулицях богато страганів, як у нас в торговий день, а кождий купець великим голосом захвалює свій товар; той має найліпші на світі помаранчі, тамтой ріжноманітні прикраси, дальший продає святі медалики і памятки всіх святих.

Там знова співає хтось прегарним голосом, або показує чудачні штуки. На кождій вулиці щось здибати можна, а юрба так ходить від лавки до лавочки, слухає, дивиться, подивляє. Вузкими крутими вуличками, минаючи численні церкви, доходимо до Капітолю. Тихо тут і спокійно. Широкі, похилені сходи ведуть нас в гору, де давніше римський Сенат засідав, нині є то мійський ратуш і музей. На подвірю витає нас, цілий улятий з бронзу кінна статуя Марка Авреліюша „найліпшого з цісарів“. В залертій клітці годують тутечка вовчицю, символ Риму, як також кілька гусей на памятку, що вони то своїм криком побудили колись сплячих Римлян і тим способом уратували місто від знищення перед нападом неприятелів. З другої сторони Капітолю, знова сходами спускаємося на римське Форум, давну суспільну площу. Нині є то одна руїна і догадуватися тільки можна з трудом давній-

żar miasta, oraz unoszenie z płonącej świątyni bogatych łupów.

Po dziś dzień w tę smutną dla nich rocznicę, zbierają się żydzi pod tą arką i sypiąc popiół na głowę, śpiewają skargi Jeremjasza. Starym rzymskim jeszcze brukiem dochodzi się do Colosseum. Był to największy rzymski cyrk, bardzo okazały, wykładany marmurem. Był widownią krwawych zapasów między gladiatorami, oraz śmierci tysięcy chrześcijan, rzuconych dzikim zwierzętom na pożarcie. Dziś z marmurów niema śladu, jedna ściana obsunęła się prawie zupełnie, a na środku areny wznosi się duży czarny krzyż. Liczni tu schodzą się pielgrzymi, a co roku w Wielki Piątek przez całe miasto podąża uroczysta procesja do Colosseum, gdzie z biskupem na czele wierni odpowiadają Droge Krzyżową.

Z parku miejskiego w Rzymie.
З міського парку в Римі.

Dookoła Rzymu szerokim kręgiem rozciągają się katakumby, czyli podziemne grobowce, miejsce schronienia chrześcijan w czasach prześladowań. Tu pierwsi spoczywali męczennicy i pierwsi chrześcijanie. Długie kręte korytarze, wykopane w glinie, lub wykute w skale, wciąż się krzyżują, że zgubić się można jak w labiryncie. Groby przeważnie już puste. Relikwie Świętych dawno przeniesiono do kościołów, niejedne zawędrowały daleko na północ aż do nas.

Nabożeństwa odbywają się jednak jeszcze od czasu do czasu w tych kapliczkach, gdzie ołtarzem jest płyta grobowa. Wzdłuż starej drogi Appijskiej ciągnie się cmentarz rzymsko-pogański. Tu wśród cyprysów stawiali Rzymianie swym zmarłym wspamiętałe pomniki, dziś po większej części leżące w gruzach.

Runęła i upadła potęga pogańskiego Rzymu, ale z ruin tych wyszła nowa siła i potęga — katolicyzm — która dalej panuje nad światem i daje Rzymowi nad innymi miastami przodowanie.

Czy rośliny widzą?

Pytanie to wydaje się napozór dziwne. Jak może widzieć roślina, która przecież nie posiada oczu? Zwykliśmy bowiem łączyć możliwość widzenia, słyszenia i t. p. z istnieniem odpowiednich organów, jak oczy i uszy. Rośliny jednak nie posiadają nic, co przypominałoby oczy, lub uszy, a jednak zachowują się tak, jakgdyby widziały.

Znana jest przecież własność słonecznika, który nosi swą nazwę dzięki temu, że według słów wielkiego poety Mickiewicza, „od wschodu do zachodu kręci się za słońcem“. Ale i inne rośliny wrażliwe są na światło słoneczne. Wiadomo, że np. powoje zamykają swe kwiaty na noc, podczas gdy t. zw. maciejka wieczorem dopiero rozchyła swe drobne kielichy, wonne, jak kadzielnice. W pierwszym wypadku, mamy do czynienia jakgdyby ze stworzeniem, które widzi w dzień, a w wypadku z maciejką, jakgdyby ze stworzeniem, które lepiej widzi w nocy. Powszecznie znane jest też zjawisko, że roślina, umieszczona w izbie zdala od okna, „wyciąga“ się do światła i wykrzywia swą łodygę w jego kierunku, jakby z tęsknoty.

W ostatnich czasach uczeni zrobili odkrycie, które pozwala wnosić, że rośliny posiadają naprawdę coś jakby oczy. Doświadczeniu poddano pewne małe wodorosty. Zauważono, że maleństwa te, poruszają się bardzo prędko w kropli wody, wymijają się tak zręcznie, że nigdy jedno o drugie nie zawadzi. Dostrzeżono również, że każda poruszająca się roślinka ma plamkę czerwoną, złożoną z tej samej substancji, która znajduje się również w oku ludzkim, oraz jakieś ciało silnie załamujące światło, odgrywające rolę soczewki.

Są wszakże i rośliny bardziej rozwinięte, posiadające specjalne urządzenia, które pozwalają im niejako „widzieć“ i chwycić promienie słoneczne. Oto na powierzchni liści dzwonek leśnych, rosnących przeważnie w cieniu, znaleziono miejsca przezroczyste, których wnętrze wypełnione jest niby czymś na wzór materji ocznej.

Narządy „widzenia“ odkryto również u orlików, u balsaminy, maliny i kilku innych. Liście wszystkich tych roślin, zaopatrzone w wiele drobniutkich „oczu“. starają się zawsze chwycić jak najwięcej promieni słonecznych i ustawiają się tak, aby im to było możliwe.

Rzeczy ciekawe.

Człowiek latać będzie jak ptak.

Lotnik rosyjski Dybowski, wynalazł aparat lotniczy, poruszany wyłącznie siłą mięśni ludzkich. Poruszenia rąk nadają lotnikowi kierunek, zaś nogi słu-

шої величавости. Святиня до фундаментів розбурена, цісарська палата Палятин, як кістяк одертій, щирить пусті аркади і на пів звалені мури. Одинока на взгірю стоїть ненарушена тріумфальна арка цісаря Тита, вибудована через Римлян по здобуттю Єрусалиму. На її стінах вирізьблені події, представляючи знищення і пожежу міста, як також виношенне з палаючої святині богатих лупів.

По нинішній день, в ту сумну для них річницю, збираються жиди під тою аркою, сиплять попіль на голову, співають псалми Єремія. Старою, еще римською вулицею доходить до Кольсеум. Був то найбільший римський цирк, дуже взнеслий, викладаний мармуром. Був видом кровавих змагань поміж глядаторами, також смерті тисячів християн, киданих зв'р'ятам на жир. Нині з мармурів нема і сліду, одна стіна обсунулася майже цілковито, а на середині арени взноситься величезний чорний хрест. Численні сходяться тут паломники а що року у Велику Пятницю через ціле місто йде торжественна процесія до Кольсеум, де з єпископом на чолі вірні відправляють Страсти.

Тибр, над którym леży Rzym i zamek św. Anioła.
W dali widać kopułę kościoła św. Piotra
Тибр, над котрим лежить Рим і замок св. Ангела.
Подальше видно вежу церкви св. Петра.

Довкола Риму, широким кругом розтягаються катакомби, або підземні могили, місце перебування християн в часах переслідування. Ту перші спочивали мученики і перші християне. Довгі, круті коритари, викопані в глині, або викуті в скалі, раз в раз перехрещуються, що загубитися там можна як в лабіринті. Могили переважно вже пусті. Мощі Святих давно перенесено вже до церковей, неодні повандрували далеко на північ аж до нас.

Богослуження відбуваються одначе від часу до часу в тих капличках, де місто вітваря, є гробова плита. Вздовж старої Алійської дороги тягнеться кладовище римсько-поганське. Ту, серед циприсів будували Римляне своїм помершим величаві

пам'ятники, котрі нині вже по більшій часті лежать в звалищах.

Stara droga rzymska, wysadzana cyprysami. Drzewa te nadają krajobrazowi charakterystyczny wygląd.
Стара римська дорога, висаджена циприсами. Древа ті надають цілому краєвидови характеристичний вигляд.

Розсипалася і упала могутність поганського Риму, але з тих звалищ повстала нова сильна, могутна сила — католицизм — котра дальше панує над світом і дає Римови над іншими містами першєнство.

Чи рослини видять?

Питанне то видається на загал дивне. Як може видіти рослина, котра не має очей? Понеже ми звикли лучити можливість видження, слуху і пр. з існуванням відповідних органів, як ока і уха. Рослини однак не посідають нічого, що пригадувало би очей, або уха, а одначе заховуються так, якби бачили.

Знаємо рівнож власність сонішника, котрий носить своєю назву завдяки тому, що після слів великого поета Міцькевича „від сходу до заходу крутиться за сонцем.“ Але і інші рослини вражливі є на соняшне світло. Відомо, що н. пр. пової замикають свої квіти на ніч, наколи т. зв. чебрик доперва вечером отвирає свої дрібні дзвіночки, пахучі, мов кадило. В першій случаю, маємо до діла, мовби з сотворіннем, котре ліпше видить в ночі. Загально знане є також явище, що рослина, поміщена в комнаті подальше від вікна „витається“ до світла, та перекирвлює свої бадилля в його напрямі, мовби з туги.

Послідними часами учені зробили відкритте, котре позваляє вносити, що рослини посідають справді щось мовби очі. Дослідам піддано одні маленкі водорости. Зауважено, що малесенкі ті рослини дуже скоро порушаються в каплі води,

